

Wojciech Borkowski, Zbigniew Wójcik, Sławomir Sałaciński

Krzemionki, st. 1, gm. Bodzechów,
woj. kieleckie, AZP 83-71/-

Informator Archeologiczny : badania 27, 14-15

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Koszalin–Dzierżęcino, st. 7
AZP 15–21/19

Muzeum Okręgowe w Koszalinie

Badania prowadziła mgr Jolanta Ilkiewicz przy współpracy mgr. Ignacego Skrzypka. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie. Drugi sezon badań. Stanowisko wielokulturowe (osadnictwo mezolityczne, neolityczne, ślady kultury łużyckiej i osadnictwa wczesnośredniowiecznego).

Stanowisko położone jest na kulminacji i stoku piaszczystej wydmy w dolinie jeziora Lubiawo, w rynnę częściowo martwej pradoliny, ok. 500 m na zachód od południowego krańca byłej wsi, obecnie dzielnicy Koszalina — Dzierżęcino, po obu stronach polnej drogi do Bonina. Wstępnie rozpoznane zostało w 1986 r.

W sezonie 1993 badaniami objęto północno-zachodnią część stanowiska. Wykopy I i II/93 (łącznie powierzchnia 100 m²) zlokalizowano po północnej stronie drogi do Bonina, wykop III/93 (200 m²) po stronie południowej tej drogi. Osadnictwo tej części stanowiska związane jest głównie z protoneolitycznym kompleksem kulturowym Ertebølle (Ertebølle–Ellerbek–Lietzow–Tanowo–Dąbki). Odkryto ślady palenisk, jam gospodarczych, dużej jamy w typie „półziemianki” z paleniskiem i śladami zadaszenia?, trapezowatej budowli słupowej o zachowanych wymiarach ok. 8–10 x 2–4 m oraz skupisko o średnicy ok. 2 m i miąższości 35–40 cm rozsypanych w piasku kilkuset przepalonych kości ludzkich i zwierzęcych (m.in. jeleń, bydło, pancerz żółwia); towarzyszyły im fragm. naczyń i materiał krzemienny. W piasku calcowym odkryto poza tym małe, ostrodenne, zdobione naczynie, otoczone drobnymi kamieniami. Materiał krzemienny ze wszystkich wykopów reprezentuje generalnie tradycje kompleksu postmaglemoskiego, nie znaczy to jednak, że jest homogeniczny, w sondażach z 1986 r. stwierdzono bowiem obecność osadnictwa „klasyczne” mezolityczne (data C₁₄ dla jednego z palenisk: 6920 ± 60 BP). W wykopach z 1986 r. poza osadnictwem protoneolitycznym (i mezolitycznym) stwierdzono obecność osadnictwa młodszych faz kompleksu kultury pucharów lejkowatych oraz śladowo osadnictwo kultury łużyckiej i okresu wczesnośredniowiecznego. W sezonie obecnym (wykopy I–III/93) poza odosobnionym śladem osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (ułamek naczynia zdobiony żłobkami pionowymi w palenisku nr 5 w wykopie I/93) nie stwierdzono śladów osadnictwa młodszego.

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koszalinie.

Badania będą kontynuowane.

Kowalewko, st. 3, gm. Oborniki, woj. poznańskie — patrz: środkowa i późna epoka brązu

Krzemionki, st. 1
gm. Bodzechów, woj. kieleckie
AZP 83–71/—

Państwowe Muzeum Archeologiczne
 w Warszawie

Badania prowadził mgr Wojciech Borkowski. Uczestniczyli studenci Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego i wolontariusze. Konsultacja prof. Zbigniew Wójcik z Muzeum Polskiej Akademii Nauk oraz mgr Sławomir Sałaciński z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Finansowane przez Państwowe Muzeum

Archeologiczne w Warszawie. Badania wielosezonowe. Kopalnie krzemienia z okresu neolitu.

Sezon 1993 poświęcony był rozpoznaniu organizacji wydzielonej jednostki górniczej składającej się z siedmiu kopalń. Dotychczasowe ustalenia każą domyślać się istnienia takich wydzielających się jednostek w ramach całego kompleksu kopalń.

W badaniach zastosowano po raz pierwszy na obiektach tego typu metodę eksploracji warstwami naturalnymi. W naszym przypadku prowadzi to do odsłaniania kolejno depozytowanych na powierzchni pola struktur, a zatem umożliwia pełniejszą rekonstrukcję zjawisk jednoczasowych. Odsłonięto obszar 56 m² na północ od centrum studniska kopalni 7/610 (w jej otoczeniu prowadzono badania w sezonach 1988 i 1992). Odczyszczono stropową partię fragmentu hałdy kopalni i ustalono jej dwojaką genezę:

— hałda na północny zachód od studniska kopalni, utworzona z gliny zmieszanej z gruzem wapiennym, pochodzi z fazy inwestycyjnej

— hałda na północ i północny wschód od studniska kopalni, utworzona z ostrokrawędzi-
stego gruzu wapiennego, pochodzi z fazy eksploatacyjnej.

Wzajemna relacja stratygraficzna potwierdza tę interpretację. Resztki dawnego obozowiska odkryte w sezonie 1988 przykrywa hałda gruzowa z pierwszej fazy kopania studniska szybowego. Na powierzchni tej hałdy odkryto wyraźną ścieżkę łączącą nowo kopany szyb ze starą kopalnią. Prawdopodobnie szyb porzuconej kopalni wypełniany był stopniowo skałą płoną, pochodzącą z nowo otwartej jednostki. Przenoszony w kosztach materiał pozostawił po sobie wyraźny ślad — wysypujące się drobiny gruzu zostały wdeptane w powierzchnię hałdy gliniastej, tworząc linię łączącą dwa szyby kopalniane. Stratygraficznie ścieżka spoczywa bezpośrednio zarówno na hałdzie gliniastej, pochodzącej z kopania górnej partii studniska kopalni 7/610, jak i na hałdzie bezpośrednio przykrywającej od strony zewnętrznej (czyli od północnego zachodu) hałdę gliniastą.

Kolejnym elementem pozwalającym rekonstruować szczegółowo proces eksploatacji odkrytym w 1993 r. są jarzma po słupach tkwiących w hałdzie okalającej wylot szybu kopalni. Na przebadanym wycinku hałdy odkryto dwa takie jarzma.

Odległość między jarzmami a centrum szybu jest taka sama, co sugeruje, że podstawa odkrytej konstrukcji zbliżona była do sześciokąta foremego. Można się domyślać, że na słupach tych wspierał się dach chroniący szyb przed zalaniem go wodą w czasie opadów.

Dodatkowym elementem wyjaśnionym w sezonie 1993 są ślady po domniemanej konstrukcji mieszkalnej odkryte wcześniej w wykopie 7H/92. W trakcie badań tegorocznych osiągnięto warstwę calca, którym jest w tym przypadku piasek eoliczny. Po zdjęciu ok. 10 cm warstwy piasku uwidoczniły się zarysy konstrukcji. Zajmuje ona północno-wschodni narożnik wykopu. Układ wypełniska sugeruje obecność czterech słupów o średnicy od 20 do 25 cm. Potwierdza to obecność wyraźnego negatywu dolnej partii słupa w profilu wykopu. Odkryte ślady potwierdzają niezbicie obecność obiektu w rejonie pracowni i obozowiska odkrytego w 1988 r. Jeśli potwierdzi się słupowa konstrukcja ścian, to obiekt ten może mieć charakter trwały (kilkusezonowy), a czas jego funkcjonowania odpowiada zapewne okresowi eksploatacji jednostki komorowej (8 sezonów aktywności).

Materiały znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.